CMJW

Łambinowicki Rocznik Muzealny

JEŃCY WOJENNI W LATACH II WOJNY ŚWIATOWEJ

Tom 42

CENTRALNE MUZEUM
JEŃCÓW WOJENNYCH

OPOLE 2019

Komitet Redakcyjny
Iwona Biegun, Bartosz Janczak, Danuta Kisielewicz,
Renata Kobylarz-Buła, Joanna Lusek, Witold Mędykowski,
Violetta Rezler-Wasielewska (przewodnicząca),
Stanisław Senft, Piotr Stanek (sekretarz), Walter Świerc,
Czesław Wawrzyniak

Recenzent tomu
Tomasz Przerwa

Redaktor naczelna
Violetta Rezler-Wasielewska

Redaktor tomu
Renata Kobylarz-Buła

Redakcja i korekta
Maria Szwed

Tłumaczenia streszczeń
j. angielski: Jacek Jędrzejowski
j. niemiecki: Andrzej Szypulski

Projekt okładki, układ typograficzny i skład
Studio Widok

© Copyright by Centralne Muzeum Jeńców Wojennych

Adres redakcji
45-017 Opole, ul. Minorytów 3
Tel./fax 77 454 78 72, 453 92 16
www.cmjw.pl
e-mail: redakcja@cmjw.pl

ISSN 0137-5199
Nakład 300 egz., objętość: 16,00 ark. druk.
Druk: Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu

Spis treści / Table of contents / Inhaltsverzeichnis

Artykuły i materiały / Articles and materials / Artikel und materialien

Piotr Stanek, Rząd Rzeczypospolitej Polskiej wobec jeńców polskich w niewoli niemieckiej 5
The attitude of the Government of the Republic of Poland towards Polish POWs in German captivity 23
Polnische Regierung gegenüber polnischen Kriegsgefangenen in deutscher Gefangenschaft 23

Verena Meier, Filie Stalagu X A Schleswig z rozszerzonymi rewirami chorych dla radzieckich jeńców wojennych w Heidkaten (1941–1944) i Gudendorf (1944–1945) 25
The branches of Stalag X A Schleswig established in for Heidkaten (1941–1944) and Gudendorf (1944–1945) with extended hospitals designed for Soviet POWs 40
Die Zweiglager des Stammlagers X A Schleswig mit erweiterten Krankenrevieren für sowjetische Kriegsgefangene in Heidkaten (1941–1944) und Gudendorf (1944–1945) 41

Jan Dohrmann, Polscy jeńcy wojenni z 1939 i 1944 roku w Stalagu X B Sandbostel – historia i upamiętnienie 42
Polish Prisoners-of-War of 1939 and 1944 in Stalag X B Sandbostel – the history and commemoration 55
Polnische Kriegsgefangene von 1939 und 1944 im Stalag X B Sandbostel – Geschichte und Gedenken 55

Witold Mędykowski, *Tułacza armia* – Brygada Strzelców Karpackich 57
A wandering army – the Carpathian Rifle Brigade 85
Eine wandernde Armee – die Karpatenschützenbrigade 86

Kamil Pater, Podpułkownik Juliusz Zygmunt Skorupka Padlewski (1884–1940) – los oficera od Sarajewa po Katyń 87
Lieutenant Colonel Juliusz Zygmunt Skorupka Padlewski (1884–1940) – the fate of an officer from Sarajevo to Katyn 105
Oberstleutnant Juliusz Zygmunt Skorupka Padlewski (1884–1940) – das Schicksal eines Offiziers von Sarajevo bis Katyn 105

Archiwum / Archive / Archiv

Sprawozdanie mjr. Ferdynanda Markiewicza z pracy wyszkoleniowej w Oflagu II B Arnswalde i w Oflagu II D Gross Born. Do druku przygotował, wstępem i przypisami opatrzył **Bartosz Janczak** 109
Report by Major Ferdinand Markiewicz from the training work in Oflag II B Arnswalde and in Oflag II D Gross Born. Preparation for printing, introduction and notes by Bartosz Janczak 120
Bericht von Major Ferdinand Markiewicz aus den Trainingsarbeiten in Oflag II B Arnswalde und in Oflag II D Gross Born. Für den Druck vorbereitet und mit einer Einführung und Fußnoten versehen von Bartosz Janczak 120

Wspomnienia i relacje / Memoirs and Accounts / Lebenserinnerungen und Zeitzeugenberichte

Józef Drumlewski (1914–1999) – na froncie i w niewoli. Wspomnienia do druku przygotowała, wstępem i przypisami opatrzyła **Renata Kobylarz-Buła** [Józef Drumlewski (1914–1999) – on the front and in captivity. Preparation of the memoirs for printing, introduction and notes by Renata Kobylarz-Buła / Józef Drumlewski (1914–1999) – an der Front und in Gefangenschaft. Für den Druck vorbereitete Memoiren, Einleitung und Fußnoten von Renata Kobylarz-Buła] 123

Margot Nohr, Pamiętać – zadanie na zawsze / To remember – a task for ever / Erinnern – eine Aufgabe, die bleibt 140

Recenzje i omówienia / Reviews and Discussions / Rezensionen und Besprechungen

Przemysław Jagieła, *Podchorążowie Wojska Polskiego w niewoli niemieckiej 1939–1945* [Officer-cadets of the Polish Army in German captivity 1939–1945 / Offiziersanwärter der polnischen Armee in deutscher Gefangenschaft 1939–1945], Wydawnictwo: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, Opole 2018, 308 s., il. (**Danuta Kisielewicz**) 153

Martin Lohmann, *Alpenblick hinter Stacheldraht. Das polnische Offiziersgefangenenlager VII A in Murnau 1939–1945* [Widok na Alpy zza drutu kolczastego. Obóz jeniecki dla polskich oficerów VII A w Murnau 1939–1945 / A view of the Alps from behind barbed wire. The POW camp for Polish officers VII A in

Murnau 1939–1945], Wydawnictwo: Allitera, München 2017, 400 s. (**Joanna Lusek**) 159

Krzysztof Mielnikiewicz, *Kpt. Józef Władysław Kobylański: prekursor kolekcjonerstwa łowieckiego* [Capt Józef Władysław Kobylański: the pioneer of hunting collections / Hauptmann Józef Władysław Kobylański: Vorläufer des Jagdsammelns], Wydawnictwo: Krzysztof Mielnikiewicz, Ostrów Mazowiecka 2019, 145 s. (**Joanna Ojdana**) 170

Aron Shneyer, *Pariahs Among Pariahs. Soviet-Jewish POWs in German Captivity, 1941–1945* [Pariasi wśród pariasów. Sowieccy żydowscy jeńcy wojenni w niemieckiej niewoli, 1941–1945 / Parias unter Parias. Jüdische sowjetische Kriegsgefangene in deutsche Gefangenschaft 1941–1945], Wydawnictwo: Yad Vashem, Jerusalem 2016, 595 s. (**Witold Mędykowski**) 178

Sprawozdania / Reports / Berichte

XV sesja edukacyjna pt. „Jeśli nie pamięć, to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej" [XV Educational session under the title "If not remembrance, then what? Education in sites of national remembrance" / XV. Bildungstagung „Wenn nicht Erinnerung, was dann? Bildung an nationalen Gedenkstätten"], Opole, 7 czerwca 2019 r. (**Anna Czerner, Ewelina Klimczak**) 191

Ogólnopolskie spotkanie rodzin polskich jeńców wojennych z lat II wojny światowej [All-Polish meeting of families of Polish POWs of the Second World War / Gesamtpolnisches Familientreffen für Angehörige polnischer Kriegsgefangener des Zweiten Weltkriegs], Warszawa, 21 października 2019 r. (**Piotr Jędorowicz**) 196

II Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Miejsca po niemieckich obozach jenieckich w Polsce. Zapomniane czy odkrywane?" [II All-Polish Scientific Conference under the title "Places of former German POW camps in Poland. Forgotten or discovered?" / II. Gesamtpolnische Wissenschaftliche Konferenz „Orte ehemaliger deutscher Kriegsgefangenenlager in Polen. Vergessen oder wiederentdeckt?"], Opole, 29 listopada 2019 r. (**Bartosz Janczak**) 200

Z żałobnej karty / Obituaries / In Memoriam

Władysław Gawdyn (1922–2019) (**Piotr Stanek**) 207
Juliusz Maria Krawacki (1934–2019) (**Danuta Kisielewicz**) 212
Barbara Lewandowska (1929–2019) (**Violetta Rezler-Wasielewska**) 217
Charles Saunders (1917–2019) (**Philip Baker**) 221

Kalendarium / Calendar of Events / Kalender

Kalendarium łambinowickie (styczeń–grudzień 2019) [Łambinowice calendar of events (January–December 2019) / Das Łambinowicer Kalendarium (Januar bis Dezember 2019)] (**Iwona Biegun**). 227